

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.05.2016, sp. zn. 5 Tz 8/2016, ECLI:CZ:NS:2016:5.TZ.8.2016.1

Číslo: 21/2017

Právní věta: Jestliže trestní věc obviněného byla vyloučena ze společného řízení, jeho trestní stíhání přerušeno a v této době byl ve věci původně spoluobviněných vyhotoven znalecký posudek týkající se totožného předmětu řízení všech obviněných, je jako znalecký posudek použitelným důkazním prostředkem i v řízení vedeném proti tomuto obviněnému.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.05.2016

Spisová značka: 5 Tz 8/2016

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dokazování, Znalecký posudek

Předpisy: § 89 odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného akad. arch. V. S. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta stížnost státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. 5 T 56/2005, podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení mu předcházejícím v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., a to ve prospěch obviněného akad. arch. V. S.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Dne 28. 2. 2014 podal státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze (dále jen „státní zástupce“) pod sp. zn. KZV 63/2008 u Krajského soudu v Praze obžalobu na obviněného akad. arch. V. S. pro skutky, které jsou kvalifikovány jako tři přečiny porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku (body A. I., II. obžaloby) a jako zločin zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255 odst. 2, 4 tr. zákoníku (bod C. obžaloby).

2. Obviněný akad. arch. V. S. byl původně trestně stíhán pro jednání popsaná ve výše uvedené obžalobě ve společném trestním řízení spolu s obviněnými M. S. a Ing. L. P. Státní zástupce Krajského státního zastupitelství podal dne 12. 8. 2005 obžalobu na všechny obviněné ke Krajskému soudu v Praze. Tento soud v předběžném projednání obžaloby rozhodl usnesením ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 5 T 56/2005, o vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Na podkladě stížnosti státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 24. 7. 2006, sp. zn. 12 To 29/2006, tak, že ji zamítl jako nedůvodnou. Proti rozhodnutí soudu druhého stupně podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch všech tří obviněných, o níž rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. [5 Tz 4/2007](#), tak, že pravomocným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 7. 2006, sp. zn. 12 To 29/2006, byl porušen zákon v § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení mu předcházejícím v § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve prospěch všech obviněných. S ohledem na § 269 odst. 1 tr. ř. se rozhodnutí Nejvyššího soudu nedotklo právní moci citovaného usnesení Vrchního soudu v Praze. Dne 22. 4. 2008 byla trestní věc obviněného akad. arch. V. S. ve stadiu přípravného řízení vyloučena ze společného řízení k samostatnému projednání a rozhodnutí, a to s ohledem na jeho zdravotní stav. Následně bylo usnesením státního zástupce ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. KZV 63/2008, trestní stíhání obviněného akad. arch. V. S. přerušeno podle § 173 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť ho nešlo pro těžkou chorobu postavit před soud.

3. Na obviněné M. S. a Ing. L. P. podal státní zástupce dne 9. 10. 2009 obžalobu ke Krajskému soudu v Praze; tato trestní věc byla vedena pod sp. zn. 5 T 80/2009. Soud prvního stupně přibral opatřením ze dne 12. 9. 2012 znalecký ústav Č. z., a. s., k podání znaleckého posudku za účelem objasnění ekonomické situace obchodních společností, jejichž hospodaření bylo předmětem trestního stíhání všech spoluobviněných, a mj. též ekonomických důsledků konkrétních úkonů obviněných s finančními prostředky a dalším majetkem těchto obchodních společností. Znalecký ústav měl též k dispozici znalecký posudek vypracovaný v té době již zemřelým znalcem Ing. V. K. včetně jeho dvou dodatků. Nový znalecký posudek byl znaleckým ústavem zpracován ke dni 29. 11. 2013. Trestní stíhání ohledně obou obviněných však bylo Krajským soudem v Praze zastaveno usnesením ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 5 T 80/2009, a to v případě obviněného Ing. L. P. z důvodu jeho úmrtí podle § 231 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., a v případě obviněného M. S. z důvodu rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013 podle § 231 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.

4. Ve věci obviněného akad. arch. V. S. bylo usnesením státního zástupce ze dne 12. 3. 2013, sp. zn. KZV 63/2008, nejprve rozhodnuto o pokračování v trestním stíhání a následně bylo trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. s ohledem na rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013 zastaveno. Obviněný však využil svého práva podle § 11 odst. 4 tr. ř. a prohlásil, že na projednání věci trvá. Do trestního spisu obviněného byl dne 11. 12. 2013 zařazen vypracovaný znalecký posudek od Č. z., a. s., s jehož obsahem se obviněný akad. arch. V. S. a jeho obhájce seznámili v rámci prostudování trestního spisu dne 16. 1. 2014. Ze strany obviněného ani jeho obhájce nebyly učiněny žádné návrhy na doplnění vyšetřování ve smyslu § 166 odst. 1 tr. ř. a dne 28. 2. 2014 podal státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze na obviněného akad. arch. V. S. obžalobu, jak byla citována shora.

5. Krajský soud v Praze rozhodl po předběžném projednání této obžaloby usnesením ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. 5 T 56/2005, tak, že trestní věc obviněného akad. arch. V. S. podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrátil státnímu zástupci k došetření. Proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, jež byla usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

6. Proti usnesení Vrchního soudu v Praze podal ministr spravedlnosti České republiky (dále jen „ministr spravedlnosti“) stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného akad. arch. V. S. s tím, že zákon byl porušen v § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) a § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

7. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvedl, že za účelem objasnění trestní věci obviněných akad. arch. V. S., M. S. a Ing. L. P. byl ve společném přípravném řízení opatřen mimo jiné též znalecký posudek znalce z oboru ekonomiky, odvětví účetní evidence, ceny a odhady Ing. V. K., na jehož základě bylo možné konat trestní řízení pod sp. zn. 5 T 80/2009 proti obviněným M. S. a Ing. L. P. Ministr spravedlnosti dodal, že otázkou kvality tohoto znaleckého posudku jako podkladu pro konání řízení před soudem se zabýval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. [5 Tz 4/2007](#), v němž výhrady k údajné neúplnosti znaleckého posudku a podkladů, na jejichž základě byl znalecký posudek zpracován, neshledal důvodnými. Dále zdůraznil skutečnost, že od doby, kdy Nejvyšší soud učinil v dané věci tyto závěry, do doby podání obžaloby na obviněného akad. arch. V. S., nedošlo (s výjimkou úmrtí znalce Ing. V. K.) k žádné změně důkazní situace. Ministr spravedlnosti odkázal na závěry soudu druhého stupně, že „je třeba předpokládat potřebu doplnění podkladů pro zpracování posudku, kdy ... lze očekávat aktivní součinnost stran řízení, zejména obviněného, v důsledku čehož nelze vyloučit ani nežádoucí odročování hlavního líčení“, a s poukazem na výše uvedený rozsudek Nejvyššího soudu je označil za jednoznačně spekulativní a nepodložené. Podle jeho názoru stížnostní soud stanovil orgánům činným v trestním řízení další nejasné požadavky na provádění dokazování, aniž by vycházel ze současného stavu věci.

8. Soud druhého stupně v souvislosti s potřebou nového znaleckého zkoumání téže věci odkázal na právní názor vyslovený v usnesení bývalého Nejvyššího soudu SSR uveřejněné pod č. [54/1983](#) Sb. rozh. tr., avšak nepřihlédl ke změně procesních předpisů upravujících dokazování v trestním řízení, k níž došlo na základě zákona č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. 1. 2002, ani ke konkrétní skutkové, důkazní a procesní situaci v trestní věci vedené pod sp. zn. 5 T 56/2005. Novelou trestního řádu došlo k zásadnímu posunu v nahlížení na význam jednotlivých stadií trestního řízení, kdy přípravné řízení má funkci skutečně přípravnou a těžiště dokazování se přenáší před soud prvního stupně. Tyto teze se následně promítly také do institutu vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Podle názoru ministra spravedlnosti je s ohledem na výše uvedenou novelu trestního řádu třeba kriticky a obezřetně pohlížet na použitelnost judikatury uveřejněné do 31. 12. 2001, a to právě z hlediska změněného právního stavu.

9. Ministr spravedlnosti se dále ve své stížnosti vyjádřil v tom smyslu, že pokud je v projednávané věci jediným důvodem pro vrácení trestní věci k došetření požadavek na opatření nového znaleckého posudku z oboru ekonomika, aniž by byly konstatovány věcné nedostatky zmíněného znaleckého posudku bez vymezení dalších konkrétních požadavků na provádění důkazů v přípravném řízení, nelze dospět k závěru, že opatření požadovaného nového znaleckého posudku z oboru ekonomika by bylo v řízení před soudem obtížnější než ve stadiu přípravného řízení. Vydání opatření o přibrání znalce lze z hlediska soudu považovat za stejně náročné, jako kdyby tento procesní úkon činil státní zástupce.

10. Rovněž stížnostní soud nepřihlédl k tomu, že státní zástupce coby procesní strana nejenže vyslovil názor, že zmíněný znalecký posudek Ing. V. K. je dostatečným podkladem pro konání trestního řízení proti obviněnému akad. arch. V. S., ale rovněž označil jako nový důkaz k objasnění sporné skutečnosti znalecký posudek zpracovaný v témže předmětu zkoumání znaleckým ústavem Č. z., a. s. Soudy obou stupňů odmítly znalecký posudek od Č. z., a. s., v řízení před soudem provést s tím, že by se jednalo „pouze o listinný důkaz“.

11. Vzhledem k tomu, že od výše zmiňované novelizace trestního řádu z roku 2001 zákon nepožaduje, aby soudu byly předkládány obžaloby jen v případech, kdy všechny okolnosti byly už v přípravném řízení dostatečně ze všech hledisek objasněny, a s ohledem na skutečnost, že dokazování

má probíhat zásadně až v řízení před soudem, je ministr spravedlnosti přesvědčen, že v trestní věci obviněného akad. arch. V. S. byly dány podmínky pro to, aby soud prvního stupně nařídil hlavní líčení a případně rozhodl mimo jiné o opatření a provedení důkazu novým znaleckým posudkem z oboru ekonomiky.

12. Ministr spravedlnosti konstatoval, že podle platné právní úpravy je při zjištěné nedostatečnosti skutkových zjištění podstatným kritériem pro možnost vrácení trestní věci do stadia přípravného řízení výrazná obtížnost v opatření potřebných důkazů v řízení před soudem nebo zřejmá újma v rychlosti řízení. Procesní postup spočívající ve vyhotovení znaleckého posudku však podle jeho názoru nelze považovat za úkon, jehož provedení by bylo pro soud zásadně obtížnější než pro orgány činné v přípravném řízení (zejména za situace, kdy státní zástupce označil jiný konkrétní důkaz, kterým by bylo možné chybějící důkaz nahradit). Soudy obou stupňů učinily závěr, že obviněný nebude souhlasit se čtením znaleckého posudku zpracovaného znalcem Ing. V. K., aniž by zjistily stanovisko procesních stran k postupu podle § 211 odst. 5 tr. ř. Ministr spravedlnosti je přesvědčen, že i za situace, kdy by obviněný nesouhlasil s postupem podle § 211 odst. 5 tr. ř., nebylo by přiřazení znalce a vyhotovení znaleckého posudku spojeno s výraznými obtížemi. Podle jeho názoru by nedošlo ani k újmě na rychlosti řízení, neboť kromě znaleckého posudku bude nutné v řízení před soudem provést celou řadu dalších důkazů navrhovaných v obžalobě státním zástupcem. Rovněž připomněl, že státním zástupcem byl označen důkaz, jímž by mohl být případně chybějící znalecký posudek nahrazen s tím, že soudu prvního stupně nic nebrání v postupu podle § 110a tr. ř., tj. aby byl v trestním řízení proveden důkaz znaleckým posudkem zpracovaným v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 5 T 80/2009 (tedy obžaloba proti obviněným M. S. a Ing. L. P.).

13. Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které vydání tohoto rozhodnutí předcházelo, v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., a to ve prospěch obviněného akad. arch. V. S.

14. Nejvyšší státní zástupce se k podané stížnosti pro porušení zákona vyjádřil prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství JUDr. R. D. Ten se plně ztotožnil s názorem ministra spravedlnosti vyjádřeným v předmětné stížnosti pro porušení zákona. Podle aktuálního znění trestního řádu je vrácení věci státnímu zástupci k došetření namístě, pokud je to třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze odstranit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení. Opatření znaleckého posudku je přitom standardním úkonem trestního řízení, který v praxi (nikoli výjimečně) provádí soudy po podání obžaloby.

15. Dále státní zástupce upozornil na skutečnost, že soudu je k dispozici znalecký posudek od Ing. V. K. a dále znalecký posudek od znaleckého ústavu Č. z., a. s., jenž byl vyhotoven v paralelně vedené a skutkově zásadně totožné věci. Existují zde tedy jisté důkazy, které mohou být ve věci obviněného akad. arch. V. S. hodnoceny, a teprve následně lze s ohledem na procesní vývoj a postoj stran zvážit jejich doplnění.

16. Podle státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství není bez významu ani okolnost, že předmětem jednání je skutek, jenž se měl stát v letech 1993 až 1996. Trestní stíhání obviněného bylo podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastaveno a nyní je vedeno jen proto, že obviněný na projednání věci podle § 11 odst. 4 tr. ř. trval. S ohledem na výše uvedené se státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství připojil k návrhu ministra spravedlnosti, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil porušení zákona ve prospěch obviněného, byť pouze ve smyslu tzv. akademického výroku.

17. Obviněný akad. arch. V. S. doručil Nejvyššímu soudu dne 26. 3. 2016 prostřednictvím elektronické pošty své stanovisko ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v jeho neprospěch (ačkoli obviněný dovodil, že stížnost byla podána v jeho prospěch), jež nazval „Souboj patriotů začíná – I. díl“. V tomto podání však neuvedl žádné relevantní informace ve vztahu k předmětnému trestnímu řízení, pouze v něm rozebral historii „ocelárny P. K.“ a předložil své názory na minulou i současnou politickou situaci v zemi. Z jeho podání není ani patrné, k jakému rozhodnutí Nejvyššího soudu o stížnosti o porušení zákona se obviněný přiklání. Následně obviněný zaslal další stanovisko k mimořádnému opravnému prostředku prostřednictvím elektronické pošty dne 23. 5. 2016. V něm se stručně vyjádřil k prvním dvěma bodům obžaloby v podstatě tak, že odmítl jakoukoli odpovědnost za ekonomický propad jednotlivých obchodních společností, jejichž jménem jednal, a vinu na ekonomickém krachu shledával zejména v jednání tehdejších politických představitelů státu.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

18. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že jimi byl porušen zákon ve prospěch obviněného akad. arch. V. S.

19. V ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. je uvedeno, že při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán jednak správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a jednak řízení předcházející napadenému usnesení. Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

20. Z obsahu trestního spisu vedeného u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 5 T 56/2005 vyplývá, že státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze podal stížnost proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. 5 T 56/2005, kterým byla věc po předběžném projednání obžaloby v neveřejném zasedání vrácena podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. státnímu zástupci k došetření. O této stížnosti následně rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou.

21. Nejvyšší soud nejprve připomíná, že v době, kdy ohledně obviněných akad. arch. V. S., M. S. a Ing. L. P. bylo konáno společné řízení a podána obžaloba, došlo rovněž k vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 5 T 56/2005). Soud prvního stupně svůj postup odůvodnil mimo jiné tím, že provedené dokazování (včetně vyhotoveného znaleckého posudku znalce Ing. V. K.) neobjasňuje dostatečně základní skutkové okolnosti v rozsahu odůvodňujícím konání hlavního líčení a stížnostní soud se s jeho názorem zcela ztotožnil. Jak již bylo zmíněno v úvodu tohoto rozhodnutí, rozhodoval ve věci Nejvyšší soud na podkladě stížnosti pro porušení zákona, přičemž v odůvodnění svého rozhodnutí označil Nejvyšší soud mimo jiné výhrady obou soudů k závěrům obsaženým ve znaleckém posudku Ing. V. K. a k neúplnosti podkladů, na jejichž základě byl tento znalecký posudek zpracován, za nekonkrétní a nedůvodné.

22. V předmětné věci je nutné zejména odmítnout argumentaci soudů obou stupňů ohledně potřeby vypracovat nový znalecký posudek z oboru ekonomika uplatněnou v odděleném řízení obviněného akad. arch. V. S., a to z následujících důvodů. Jak již ze shrnutí průběhu trestního řízení vyplývá, obviněný akad. arch. V. S. byl stíhán v přípravném řízení společně se spoluobviněnými M. S. a Ing. L. P., přičemž obžalobou popsanych skutků se měli dopustit společným jednáním, a to u každého z nich ve stejném rozsahu. Věc obviněného akad. arch. V. S. byla usnesením policejního orgánu ze dne 22. 4. 2008 podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučena ze společného řízení k samostatnému projednání a

rozhodnutí toliko z důvodu zdravotních obtíží obviněného. I přes výše uvedený procesní postup (vyloučení trestního řízení proti obviněnému akad. arch. V. S. ze společného řízení) je nepochybné, že předmět řízení všech obviněných je zcela totožný. V době, kdy bylo přerušeno trestní stíhání akad. arch. V. S., byl ve věci (dříve spoluobviněných) M. S. a Ing. L. P. opatřením Krajského soudu v Praze ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 5 T 80/2009, přibrán znalecký ústav Č. z., a. s., který v této věci zpracoval znalecký posudek. Ten mimo jiné zkoumal, jaký dopad mělo žalované jednání všech obviněných na ekonomický stav obchodních společností P. O., s. r. o., H. P. u. o., spol. s r. o., a K. o. P., s. r. o. Výsledky tohoto znaleckého zkoumání se tak bezesporu týkají všech obviněných, kteří se dané trestné činnosti měli dopustit ve spolupachatelství, tj. společným jednáním. Z těchto důvodů lze na znalecký posudek od Č. zn., a. s., nahlížet jako na znalecký posudek vyhotovený v téže věci; jinak řečeno se tento znalecký posudek zabývá skutečnostmi, které jsou ve zcela totožné podobě předmětem řízení obviněného akad. arch. V. S.

23. Podle důvodové zprávy k novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. postup při přibrání znalce k podání znaleckého posudku (stejně jako při obstarání jiného důkazu) není třeba samoučelně formalizovat. Tím se ovšem nezbavují osoby k tomu oprávněné práva vznášet námitky proti osobě znalce z důvodů stanovených trestním řádem (k tomu více v následujícím odstavci tohoto rozhodnutí). Přestože byl znalecký ústav Č. z., a. s., do řízení přibrán v době, kdy vůči obviněnému akad. arch. V. S. bylo trestní stíhání přerušeno, je tento důkazní prostředek možné s ohledem na totožnost předmětu řízení všech obviněných a na skutečnost, že původně bylo trestní stíhání proti všem obviněným vedeno ve společném řízení, považovat za přípustný a procesně způsobilý k provedení v řízení obviněného akad. arch. V. S. Proto nelze souhlasit s názorem ministra spravedlnosti vyjádřeným v jeho stížnosti pro porušení zákona, a především s argumentací státního zástupce ve stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. 5 T 56/2005, že znalecký ústav Č. z., a. s., by bylo v případě potřeby možné znovu přibrat do trestního řízení obviněného akad. arch. V. S., aby byl následně vypracován „nový“ znalecký posudek. Rovněž s ohledem na povahu znaleckého posudku Č. z., a. s., v řízení obviněného akad. arch. V. S. (jedná se o znalecký posudek vyžádaný orgánem činným v trestním řízení a vyhotovený znaleckým ústavem řádně přibraným do trestního řízení) je návrh ministra spravedlnosti, aby soud prvního stupně postupoval podle § 110a tr. ř. a na znalecký posudek od Č. z., a. s., nahlížel jako na posudek předložený stranou (tj. státním zástupcem), s ohledem na výše uvedené závěry zcela bezpředmětný.

24. O tom, že znalecký posudek od Č. z., a. s., je součástí trestního spisu akad. arch. V. S., nakonec svědčí i zařazení posudku mezi listiny tvořící jeho obsah (viz trestní spis č. l. 5161). Obviněnému i jeho obhájci byla dána možnost se s předmětným znaleckým posudkem seznámit (viz záznam o prostudování spisu ze dne 16. 1. 2014, ve spise č. l. 5485). Dokonce požádali o pořízení kopií některých listin, mimo jiné i znaleckého posudku od Č. z., a. s. V rámci prostudování spisu obviněný ani jeho obhájce neuplatnili žádné návrhy na doplnění vyšetřování. Podle spisového materiálu dosud nebyly vzneseny ani žádné námitky proti osobě znalce (resp. znaleckého ústavu Č. z., a. s.) nebo proti jeho odbornému zaměření či formulaci otázek jemu položených (viz § 105 odst. 3 tr. ř.). Na druhou stranu k uplatnění námitek není stanovena žádná lhůta. Námitky je možné vznést kdykoli v průběhu trestního řízení, jakmile byl znalec orgánem činným v trestním řízení přibrán, ale i kdykoli později, když se pro ně objeví důvod. Navíc je možné námitky uplatnit i v rámci řádného opravného prostředku proti meritornímu rozhodnutí (viz ŠÁMAL, P. Trestní řád: Komentář. 7., doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1575). Nelze proto učinit závěr, že by byl obviněný zkrácen na svém právu seznámit se s obsahem znaleckého posudku a činit návrhy na doplnění vyšetřování podle § 166 odst. 1 tr. ř. či uplatňovat námitky podle § 105 odst. 3 tr. ř.

25. Novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. měla zásadní vliv na vztah mezi jednotlivými stadii trestního řízení, kdy těžiště dokazování se přeneslo z přípravného řízení do řízení před soudem. Tyto změny se potom musely nezbytně promítnout i do přístupu soudů ohledně vrácení

věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Argumentace ministra spravedlnosti týkající se nepoužitelnosti právního názoru bývalého Nejvyššího soudu SSR vysloveného v usnesení uveřejněném pod č. [54/1983](#) Sb. rozh. tr. je proto zcela důvodná. Rovněž je nutno podotknout, že po výše uvedené novele trestního řádu lze podle § 158 odst. 3 písm. b) tr. ř. vyžadovat znalecké posudky před zahájením trestního stíhání, aniž by se muselo jednat o neopakovatelný nebo neodkladný úkon (viz ŠÁMAL, P. Trestní řád: Komentář. 7., doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1570). Proto pokud je možné opatřit znalecký posudek ve stadiu před zahájením trestního stíhání, aniž by došlo k zásahu do práv obviněného, není zde důvodu neakceptovat znalecký posudek vyhotovený v trestním řízení obviněných, se kterými byl akad. arch. V. S. původně trestně stíhán ve společném řízení a kdy výsledky takového posudku se ho bezprostředně týkají.

26. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. po předběžném projednání obžaloby soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření, je-li toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení. V případě obviněného akad. arch. V. S. s ohledem na shora uvedené důvody dospěl Nejvyšší soud k závěru, že nebyly splněny podmínky uvedené v citovaném ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Pouze pro úplnost lze dodat, že názory soudů obou stupňů i ministra spravedlnosti, že se znaleckým posudkem Č. z., a. s., má být orgánem činným v trestním řízení ve věci obviněného akad. arch. V. S. nakládáno jako s listinou, jsou mylné. Kromě toho závěr soudů obou stupňů, že případné došetření před soudem by bylo zřejmě na újmu rychlosti řízení, postrádá s ohledem na nepotřebnost takového došetření (z důvodu „přímé použitelnosti“ znaleckého posudku Č. z., a. s., rovněž v trestním řízení obviněného akad. arch. V. S.) své opodstatnění. Ale ani za situace, kdy by nebylo přípustné považovat znalecký posudek opatřený v jiné věci za procesně použitelný, nevedlo by zásadně opatření takového důkazu v přípravném řízení k urychlení trestního řízení jako celku.

27. Z těchto důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 12 To 73/2014, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení mu předcházejícím v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., a to ve prospěch obviněného akad. arch. V. S. Nejvyšší soud se přitom musel omezit toliko na tzv. akademický výrok podle § 268 odst. 2 tr. ř., který se nedotýká právní moci rozhodnutí, o něž jde (§ 269 odst. 1 tr. ř.), neboť v řízení o stížnosti pro porušení zákona lze podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušit pouze ta nezákonná rozhodnutí, jimiž byl porušen zákon v neprospěch obviněného, a žádné zákonné ustanovení již neumožňuje, aby stejně postupoval při zjištěném porušení zákona ve prospěch obviněného.